

* D R R - 0 0 1 - 0 1 1 2 0 9 *

DRR-001-011209 Seat No. _____

M. A. (Eco.) (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June - 2015

ECT-04 : Indian Demography : Prob. & Policies

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 011209

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના :** (૧) આંતરિક વિકલ્પને ધ્યાનમાં લઈ જવાબ લખો.
(૨) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સામે દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

૧ કોઈપણ એકનો જવાબ આપો. ૧૪

- (૧) સ્થળાંતર એટલે શું? હંગામી સ્થળાંતર અને આંતરિક સ્થળાંતર સમજાવો.
(૨) સ્થળાંતરને અસર કરતાં પરિબળો સમજાવો.
(૩) શહેરીકરણ એટલે શું? તેની સમસ્યાઓ વર્ણવો.

૨ (અ) પ્રશ્નના જવાબ આપો : (ગમે તે એક) ૧૦

- (૧) ભારતમાં વસ્તી ગણતરીની પદ્ધતિ વર્ણવો.
(૨) ભારતમાં વસ્તીની તરાહ અને સ્થળાંતર સમજાવો.

(બ) પ્રશ્નના જવાબ આપો : (ગમે તે એક) ૧૦

- (૧) ભારતમાં માનવ વિકાસ અને વસ્તીના પ્રશ્નો સમજાવો.
(૨) જાતિ ગુણોત્તર એટલે શું? ભારતમાં જાતીય અસમાનતાનાં કારણો સમજાવો.

- ૩ (અ) નીચેનાં પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) ૧૦
- (૧) કુટુંબ નિયોજન એટલે શું? ભારતમાં તેના પરિણામો સમજાવો.
- (૨) મહિલા સશક્તિકરણ એટલે શું? કુટુંબ કલ્યાણમાં તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (૩) માતૃત્વ મૃત્યુદર એટલે શું? તેને અસર કરતાં પરિબલો ચર્ચો.
- (૪) ભારતમાં કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમ સમજાવો.
- (બ) નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (ગમે તે બે) ૧૦
- (૧) વસ્તી વૃદ્ધિદર એટલે શું? ભારતમાં ઊંચા વૃદ્ધિદરનાં કારણો જણાવો.
- (૨) નવી વસ્તીનીતિ ટૂંકમાં સમજાવો.
- (૩) વસ્તીવૃદ્ધિને નિયંત્રણમાં લાવવાના પગલાં સમજાવો.
- (૪) રાષ્ટ્રીય વસ્તી પંચના કાર્યો જણાવો.
- ૪ નીચેનાં પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ લખો. ૬
- (૧) વસ્તીનું સ્થળાંતરણ એટલે શું?
- (૨) શહેરીકરણ એટલે શું?
- (૩) માતૃત્વ મૃત્યુદર એટલે શું?
- (૪) કુટુંબ નિયોજન એટલે શું?
- (૫) કુટુંબ કલ્યાણ એટલે શું?
- (૬) જાતિ-ગુણોત્તર એટલે શું?
- ૫ M.C.Q (ગમે તે દસ) ૧૦
- (1) નવી વસ્તીનીતિનો અમલ ક્યારે થયો?
- (A) 2000 (B) 2001
- (C) 2004 (D) 2010

- (2) ભારતમાં પંદરમી વસ્તી ગણતરી ક્યારે થઈ ?
- (A) 2010 (B) 2011
(C) 2009 (D) એકપણ નહીં
- (3) વસ્તી ગણતરી ૨૦૧૧ મુજબ ભારતમાં સ્ત્રી-પુરુષનું પ્રમાણ કેટલું છે ?
- (A) 1000 : 1058 (B) 1000 : 933
(C) 1000 : 940 (D) એકપણ નહીં
- (4) કુટુંબ નિયોજનનું નવું નામ...
- (A) કુટુંબનું કદ (B) કુટુંબની સંખ્યા
(C) કુટુંબ કલ્યાણ (D) એકપણ નહીં
- (5) ભારતમાં રાષ્ટ્રીય જનસંખ્યા આયોગનાં અધ્યક્ષ કોણ હોય છે ?
- (A) વડાપ્રધાન (B) રાષ્ટ્રપતિ
(C) બંને (D) એકપણ નહીં
- (6) ભારતમાં કેટલી વસ્તીવાળા શહેરને મેગા સિટી કહેવાય છે ?
- (A) ૧૦ લાખ (B) ૫૦ લાખ
(C) ૨૦ લાખ (D) એક કરોડ
- (7) પ્રજનનદરને અસર કરતું પરિબળ...
- (A) શિક્ષણ (B) વ્યવસાય
(C) આવક (D) બધા જ
- (8) શહેરીકરણમાં વૃદ્ધિ થવાનું કારણ...
- (A) શહેરોમાં સુવિધાઓમાં વૃદ્ધિ (B) ઔદ્યોગિકીકરણ
(C) શિક્ષણ (D) બધા જ
- (9) ૨૦૧૧ મુજબ ભારતમાં શહેરી વસ્તીનું પ્રમાણ...
- (A) ૨૩ ટકા (B) ૨૫ ટકા
(C) ૩૧ ટકા (D) એકપણ નહીં

- (10) ૨૦૧૧ મુજબ ભારતમાં વસ્તી ગીચતા...
- (A) 282 (B) 382
(C) 182 (D) 482
- (11) આર્થિક વિકાસમાં વસ્તીનું યોગદાન...
- (A) શ્રમ પુરવઠો (B) ઉત્પાદન વૃદ્ધિ
(C) માનવ-મૂડી સર્જન (D) બધા જ
- (12) નીચેનામાંથી પર્યાવરણને અસર કરતું પરિબલ કયું છે ?
- (A) ઔદ્યોગિકીકરણ (B) શહેરીકરણ
(C) ટેકનોલોજી (D) બધા જ

ENGLISH VERSION

- 1** Give the answer (Any **one**) **14**
- (1) What is Migration ? Explain the Temporary and Internal Migration?
- (2) Explain the affecting factors of migration.
- (3) What is urbanization ? Explain its problems.
- 2** (A) Give the answer (Any **one**) **10**
- (1) Explain the census methodology in India.
- (2) Explain the pattern of migration in India.
- (B) Give the answer (Any **one**) **10**
- (1) Explain the human development and population problems in India
- (2) What is Sex Ratio ? Explain the reasons of inequality sex ratio in India.

- 3 (A) Give the answers : (Any Two) 10**
- (1) What is Family Planning ? Explain its outcome in India.
 - (2) What is Women Empowerment ? Explain its importance in family welfare.
 - (3) What is maternal mortality rate ? Explain the affecting factors of maternal mortality.
 - (4) Explain the family welfare programme in India.
- (B) Give the answers (Any Two) 10**
- (1) What is Population growth rate ? Explain the reasons of high population growth rate in India
 - (2) Explain the new population policy in India.
 - (3) Explain the steps of control the population growth rate.
 - (4) Explain the functions of National Population Commission.
- 4 Give the one or two line answer. 6**
- (1) What is migration ?
 - (2) What is urbanization ?
 - (3) What is maternal mortality rate ?
 - (4) What is family planning ?
 - (5) What is family welfare ?
 - (6) What is sex-ratio?
- 5 MCQs (Any Ten) 10**
- (1) When the started new Population Policy ?
 - (A) 2000
 - (B) 2001
 - (C) 2004
 - (D) 2010

- (2) When the 15th census in India ?
- (A) 2010 (B) 2011
(C) 2009 (D) None of above
- (3) How many sex ratio in India 2011?
- (A) 1000 : 1058 (B) 1000 : 933
(C) 1000 : 940 (D) None of these
- (4) The new name of family planning ?
- (A) size of family (B) Strength of family
(C) family welfare (D) None of above
- (5) Who is chairman of Population Commission in India?
- (A) Prime Minister (B) President
(C) Both (D) None of the above
- (6) How many population in mega city in India ?
- (A) 10 Lacs (B) 50 Lacs
(C) 20 Lacs (D) 1 Crore
- (7) The affecting factor of fertility rate –
- (A) Education (B) Profession
(C) Income (D) All
- (8) The reason of increasing of urbanization
- (A) Increasing facilities in urban area
(B) Industialization
(C) Education
(D) All

